

Deze pagina is overgezet naar een nieuw softwaresysteem en kan in de laatste versie tijdelijk worden bekeken en verder worden bewerkt op:

<https://christipedia.mirraheze.org/wi...iesterfamilie>

De **Makkabeeën** (Hebreeuws: ?????? or ??????; Grieks: ??????????) waren leden van een Joodse priesterfamilie die in de 2^e helft van de 2^e eeuw v. Chr. de opstand en oorlogen aanvoerden tegen de heiligschennis, godsdienstpolitiek en overheersing door de **Seleucidische heersers** (Makkabese opstand, Makkabese oorlogen). Ook bestreed deze verzetsbeweging joodse kringen die de vergrieksing van de Joodse cultuur toejuichten. De Makkabeeën stichtten het vorstenhuis van de Hasmoneeën, dat bijna honderd jaar (164 – 63 v. Chr.) over Judea regeerde tot de verovering van het land door de Romeinen in 63 v. Chr.

De geschiedenis van de Makkabeeën wordt beschreven in de gelijknamige Joodse boeken, zie **Makkabeeën (boeken)**. Deze vormen de belangrijkste geschreven bron. Hun verzet wordt aangeduid in de voorzegging van een engel aan Daniël in de 6e eeuw v. Chr.:

Da 11:32 ... maar het volk dat zijn God kent, zal sterk zijn en daden doen.
(NBG51)

Indertijd rukte de vergrieksing van het land der Joden op en werd de Joodse godsdienst aangetast. Overal in het land werden heidense altaren opgericht. Veel Joodse jongemannen lieten hun besnedenheid door medische ingrepen onherkenbaar maken (1 Makk. 1:15). **Antiochus IV Epifanes** liet een altaar voor de Griekse oppergod Zeus oprichten, bovenop het brandofferaltaar. Op het nieuwe heidense altaar werd varkensvlees, door God tot onrein voedsel verklaard, geofferd. Deze Syrische vorst vaardigde decreten uit tegen de Joodse godsdienst. Exemplaren van de wet van Mozes moesten vernietigd worden. De Joden werden gedwongen varkensvlees te eten.

De Joodse priester Mattathias uit de stad Modeïn weigerde echter om de Griekse goden te aanbidden. Hij riep op tot een heilige oorlog. „Laat ieder die de wet is toegedaan en pal staat voor het verbond, zich bij mij aansluiten!" Hij trok zich met zijn vijf zonen terug uit de stad naar het dorpje Modeïn. Andere Joden die naar de wet van God wilden leven, sloten zich bij hen aan.

Na de dood van Mattathias omstreeks 165 v. Chr., enkele maanden na begin van de opstand, nam zijn zoon Judas de leiding over en groeide de opstand uit tot een ware oorlog tegen de Seleuciden. Judas versloeg achtereenvolgens de veldheren Apollonius, Seron, Lysias en Gorgias, hoewel het Seleucidenleger meer wapens en manschappen had (1 Makk 3:1-4; 1 Makk 3:35; 2 Makk 8:8-11; 2 Makk 8:20-36; 2 Makk 11:1-12). Juas kreeg de bijnaam *Maccabi*, dat wil zeggen "hamer" of "moker". Later ging deze naam over op zijn vader en broers en de door hen verwekte verzetsbeweging. Mattatias en zijn zonen worden in de regel als *Makkabeeën* aangeduid. De volgende generatie noemde zich *Hasmoneeën*, naar hun voorvader Hasmon, de overgrootvader van Mattatias.

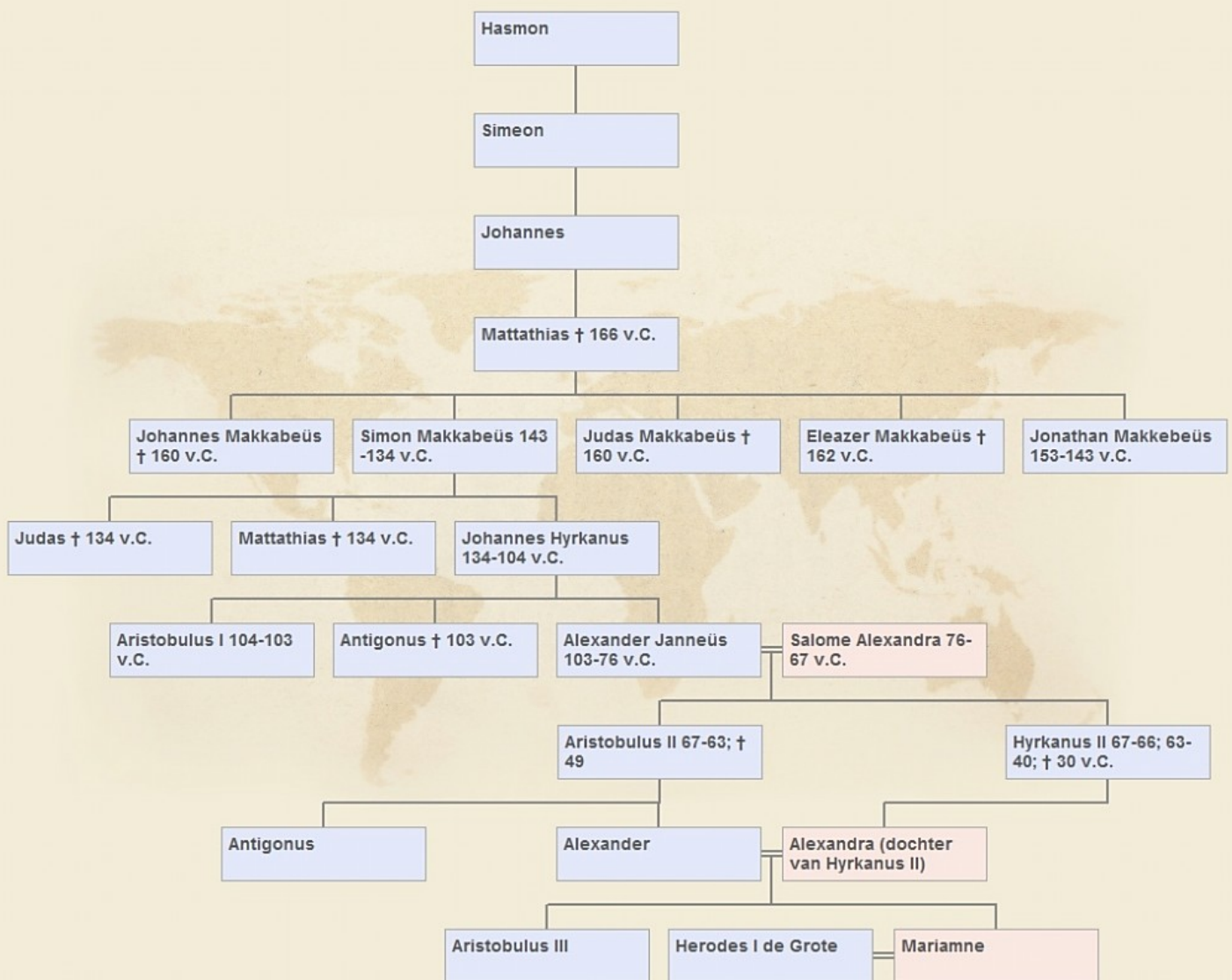
De vijf zonen van Mattathias waren:

1. Johannes bijgenaamd Gaddi, "mijn geluk", sneuvelde kort na Judas in 160 v. Chr.
2. Simon bijgenaamd Tassi, regeerde als de eerste koning van 142 tot 135 v. Chr.
3. Judas bijgenaamd Makkabeüs, "de moker", sneuvelde in 160 v. Chr.
4. Eleazar bijgenaamd Avaran, sneuvelde in 162 v. Chr.

5. Jonathan bijgenaamd Affus, "de behoedzame", sneuvelde in 143 v.Chr.

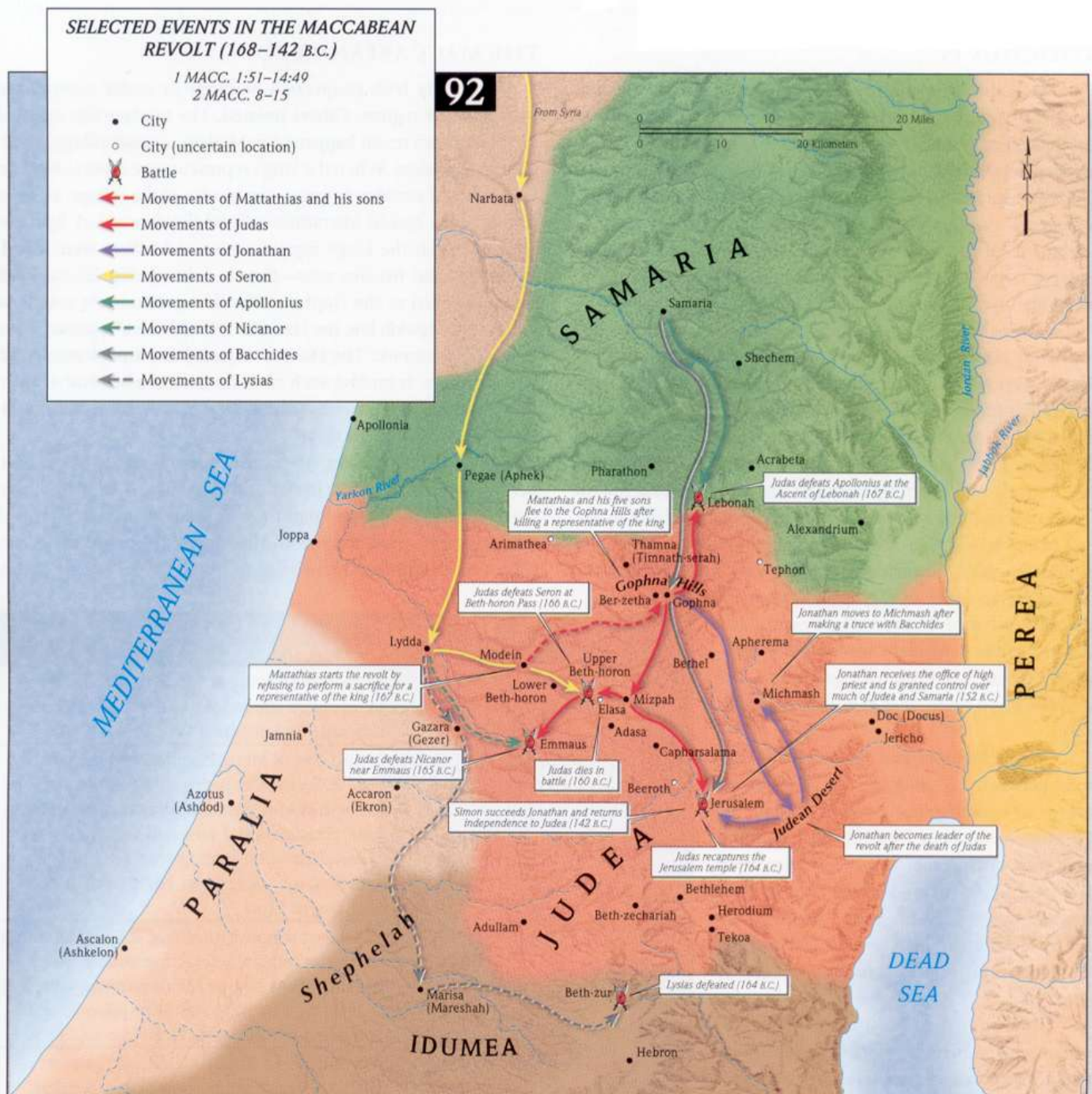
Wetsgetrouwe Joden steunden aanvankelijk de opstand tegen de Seleuciden. Onder Jonathan Makkabeüs, vanaf 160 v.C., raakte het godsdienstige aspect van de vrijheidsstrijd op de achtergrond en ging het vooral om de nationale vrijheid. De wetsgetrouwe Joden trokken hun steun in, toen Jonathan in 153 v.C. naast het koningschap ook het hogepriesterschap op zich nam, hoewel hij niet uit het hogepriesterlijk geslacht van Zadok stamde. Het onwettige hogepriesterschap van Jonathan en de Hasmoneese vorsten na hem vormde vermoedelijk de aanleiding tot het ontstaan van de Farizeeën en de Essenen, die zich elk op een eigen wijze kritisch opstelden tegenover de Hasmoneese koningen. Na benoeming van Jonathan tot hogepriester scheidde de groepering van de 'vromen' (Chassidim) zich af. Andere tegenstanders trokken zich in de eenzaamheid terug en vormden groepen, waaruit later onder andere de [Essenen](#) zijn voortgekomen.

Voor- en nageslacht van Mattathias

Christipedia.nl Auteur: Kees Langeveld, 17 aug. 2013. Gemaakt met MyHeritage Family Tree Builder

Geschiedenis

Kaart^[1]: Gebeurtenissen in de Makkabese opstand

Hieronder volgt een tijdrekenkundig overzicht van de gebeurtenissen. In de bronnen verschilt de opgave van een jaartal soms een enkel jaar.

168/167 v.C. Antiochus IV Epifanes (175-163 v.C.) ontwijdt de tempel. Op de 15e dag van de Joodse maand, in onze maand december, wordt in de tempel in Jeruzalem de verering van de Griekse oppergod Zeus ingevoerd. Er werd een altaar voor Zeus opgericht en hierop werd varkensvlees, dat voor de Joden onrein

is, geofferd. De oprichting van het Zeusaltaar was de vervulling van een voorzegging die een engel in de 6e eeuw v.C. aan de profeet Daniël had gedaan: 'oprichting van een afgodsbeeld dat verwoesting brengt' (Dan. 11:31).

167/166 Begin van de Makkabese opstand onder leiding van priester Mattathias.

166 Mattathias overlijdt, enkele maanden na het begin van de opstand. Zijn derde zoon Judas neemt de leiding over. Hij vervolgt en terroriseert eerst de afvallige joden en neemt daarna de strijd op tegen de Seleuciden. Bij Bet-Choron wordt in 166 het Syrische leger verslagen dat onder bevel van Seron staat.

165 Bij Emmaüs (Ma'aleh Hahamisha) en Bet-Sur (Khirbet al-Tubeiqa) behaalt Judas overwinningen op het Seleucidische leger onder leiding van Lysias, een familielid van Antiochus IV Epifanes, welke laatste op veldtocht naar Perzië was vertrokken om daar schatting te innen. Na zijn nederlagen trekt Lysias zich terug naar Antiochië.

Het leger van Judas verovert Jeruzalem en reinigt de tempel van heidense dingen. Op de 26e (of 25e?) van de Joodse maand Kislev, drie jaar en tien dagen na de ontwijding, wordt de tempel met vreugde en feestelijkheden opnieuw gewijd. Dit vormt een hoogtepunt van Makkabese verzet. Het Joodse feest Chanoeka, het feest van de tempelvernieuwing, herdenkt jaarlijks deze gebeurtenis. Het [Nieuwe Testament](#) noemt het feest in Johannes 10:22.

164 Judas sticht het vorstenhuis van de Hasmoneeën, dat over Judea regeerde tot de verovering van het land door de Romeinen in 63 v.Chr.

163 Antiochus IV Epifanes (175-163 v.C.), wiens optreden de aanleiding tot de Makkabese opstand vormde, sterft tijdens zijn veldtocht naar Perzië.

162 Demetrius I Soter wordt koning van het hellenistische Seleucidenrijk en regeert tot zijn dood in 150 v.C.

160 Judas (1 Makk. 9:1-22) sneuvelt. Kort daarna wordt Johannes Makkabeüs door de Arabische stam Jambri vermoord. Jonathan Makkabeüs neemt de leiding van de opstand over (1 Makk. 9:23-31).

153 Jonathan Makkabeüs tot hogepriester benoemd door Alexander Balas, een troonpretendent, die beweerde een jongere broer van Antiochus IV te zijn. Het onwettige hogepriesterschap van Jonathan veroorzaakt verdeeldheid in de verzetsbeweging. De groepering van de 'vromen' (Chassidim) scheidt zich af.

150 v.C. In juni sneuvelt de Syrische koning Demetrius I Soter in de omgeving van Antiochië in de strijd tegen een troonpretendent, Alexander Balas, die door de koningen van Pergamon en Egypte was omgekocht. Onmiddellijk daarna trouwt Alexander in Ptolemais met een dochter van de Egyptische koning Ptolemaeus VI, Cleopatra Thea. Alexander verleent Jonathan Makkabeüs uit dank voor diens steun meer volmachten. Hij maakt hem zelfs tot veldheer en gouverneur van de provincie Judae (1 Makk. 10:48-66).

147 Jonathan de Makkabeeër verovert de Seleucidische havenstad Joppa (huidige Jaffa).

143 Jonathan Makkabeus laat zich door de generaal Tryphon in een hinderlaag lokken, wordt gevangen genomen en vermoordt. Zijn broer Simon Makkabeüs laat hem naar Modeïn overbrengen en in het familiegraf bijzetten (1 Makk. 13:25-30).

Simon is de enige nog in leven zijnde zoon van Mattatias. Hij is de meest geschikte kandidaat voor het leiderschap over de opstand. Het Seulecidische rijk is inmiddels door een inwendige strijd om de macht ernstig verzwakt. Ook het Ptolemeische Egypte is in verval.

142/141 Simon Makkabeus laat zich uitroepen tot vorst (ethnarch) èn hogepriester, 'hogepriester, opperbevelhebber en vorst voor altijd'. Aldus sticht hij de dynastie van de Makkabeeën, ook Hasmoneeën genaamd, en de onafhankelijke staat Israël. Zijn regering is van 142 tot 135 v.Chr.

Het Seleucidenleger trekt zich terug uit Jeruzalem. Sparta en vooral Rome reageren opgetogen op de Joodse onafhankelijkheid, omdat zij een verzwakking van het Seleucidische rijk betekent.

138 Antiochus VII Euergetes Sidetes roept zichzelf uit tot koning over de Seleuciden.

137 De Seleucidische koning eist van de Joden Joppa en Gazara en de citadel van Jeruzalem op. Op Simons weigering stuurt hij zijn generaal Cendebaeus naar Judea, maar deze wordt door Simons zonen Judas en Johannes Hyrcanus verslagen in 137 v.Chr.

134 Dood van Simon Makkabeus. Hij en twee van zijn zonen (Mattathias en Judas, genoemd naar zijn vader resp. zijn broer) worden bij Jericho vermoord in een poging van zijn schoonzoon Ptolemeüs een staatsgreep te plegen. De enige nog in leven gebleven zoon van Simon, Johannes Hyrcanus, opperbevelhebber van de strijdkrachten, weet de staatsgreep echter te verijdelen door onverwijd naar Jeruzalem te komen en zich daar tot koning en hogepriester te laten uitroepen.

104 Aristobulus I aanvaardt de koningstitel. Hij regeert tot 103 v.C.

63 Romeinen veroveren het gebied van het Hasmonese koninkrijk. Einde van de dynastie der Hasmoneeën. De macht komt geleidelijk in handen van het vorstenhuis van Idumea (=Edom), waaruit Herodes I de Grote is gesproten, die huwde met Mariamne uit het Hasmonese geslacht.

Meer weten

Over de boeken der Makkabeeën, zie [Makkabeeën](#) (boeken)

Doris Lambers-Petry, [Makkabäer](#), Bibelwissenschaft.de, mei 2007.

Bronnen

Art. [Makkabeeën](#), Wikipedia.nl. Tekst hieruit is op 11 aug. 2013 verwerkt.

Art. [Simon Makkabeüs](#), Wikipedia.nl. Tekst hieruit is op 17 aug. 2013 verwerkt.

Art. Makkabeeën, in: Microsoft Encarta Winkler Prins 2007 [cd]. Redmond, WA: Microsoft Corporation, 2006. 1993-2006 Microsoft Corporation/Het Spectrum.

Doris Lambers-Petry, [Makkabäer](#), Bibelwissenschaft.de, mei 2007.

Voetnoot

[1. ?](#) Kaart ontleend van Zaine Ridling (red.), *Bible Atlas*. Access Foundation. De gebruiksvergunning is: attribution, non-commercial.